

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 hallituksen esityksen johdosta laiksi investointivarauslain muuttamisesta

Eduskunta on 28 päivänä helmikuuta 1989 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistele-
vasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 10
laiksi investointivarauslain muuttamisesta.

Vuoden 1979 alusta voimaan tulleen investointivarauslain tarkoituksena oli antaa valti-
neuvoston käyttöön keinoja, joiden avulla se
voisi pyrkiä vaikuttamaan yritysten investointi-
päätöksiin siten, että investoinnit ajoittuisivat
suhdannepoliittisesti tarkoituksenmukaisella
tavalla. Investointivarauslaki tarjoaa eräitä ve-
roetuksia yrityksille, jotka muodostavat lain
mukaisia varauksia.

Kokonaisverouudistuksen toteuttaminen aloi-
tettiin kuluvaan vuoden tulo- ja menoarvioesi-
tyksen yhteydessä. Tällöin annettiin eduskun-
nalle muun ohella hallituksen esitys laiksi in-
vestointivarauslain muuttamisesta. Esitykseen
sisältyvä lakiehdotus raukesi kolmannessa kä-
sittelyssä. Eduskunta hyväksyi kuitenkin lain
investointivarauslain väliaikaisesta muuttami-
sesta, joka tuli voimaan kuluvaan vuoden alusta
ja jota sovelletaan vuodelta 1989 toimitettavas-
sa verotuksessa.

Hallitus ehdottaa, että investointivarausla-
kiin tehdyt, kuluvalta vuodelta toimitettavassa
verotuksessa voimassa olevat väliaikaiset muu-
tokset säädettäisiin tulevaksi voimaan pysyvä-
sti vuoden 1990 alusta.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset koskevat in-

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1989

vestointivarausten määrän alentamista ja vä-
himmäisrajaa, investointivähennyksestä luopu-
mista sekä investointitalletuksen verovapauden
poistamista. Varausten käyttökohteita samoin
kuin varausten käyttöä koskevia rajoja tarkis-
tettaisiin. Investointivarausten käyttöön liitty-
viä menettelytapoja ehdotetaan yksinkertaistet-
taviksi ja varausten käytön laiminlyömisestä
aiheutuvia seuraamuksia tiukennettaviksi. Li-
säksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi muussa lain-
säädannössä tapahtuneista muutoksista aiheu-
tuvia sekä eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut
hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuk-
sen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esi-
tyksen perusteluihin yhtyen valiokunta on
päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esi-
tykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymis-
tä.

Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän
mahdollisuudet investointivarauslain 3 §:ssä
tarkoitettujen 30 000 markan alarajan alentami-
seen ja investointivarausten käyttökohteiden
laajentamista atk-ohjelmiin.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta päättäisi hyväksyä
hallituksen esitykseen sisältyvän lakieh-
dotuksen muuttamattomana.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokun-
nassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-
Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen (osittain),
jäsenet E. Aho, Ajo, Hokkanen, Hämäläinen,
Isohookana-Asunmaa (osittain), Järvenpää
(osittain), Kettunen (osittain), Laaksonen,

Lahti-Nuuttila (osittain), Maijala, Malm, Mat-
tila, Rusanen, Sasi, Savolainen (osittain), Ten-
hiälä ja Viljanen sekä varajäsenet Ahonen
(osittain), Kalliomäki (osittain), Paakkinen,
Peltari (osittain), Renlund (osittain), T. Roos
(osittain), Seppänen ja Tiuri (osittain).

Vastalauseita

I

Hallituksen esitys on annettu sen johdosta, että asiaa koskeva hallituksen esitys (HE n:o 113/1988 vp.) tuli eduskunnassa hyväksytyksi vain yksivuotisena.

Investointivarausjärjestelmä on luonteeltaan tuloksentasauskeino: varauksen saa vähentää verotuksessa, mutta varauksella käytettäviä menoja ei enää saa vähentää verotuksessa. Kyse on siis itse asiassa etukäteispoistojärjestelmästä.

Myönteistä hallituksen esityksessä on, että siinä ehdotetaan:

- investointivarauksen määrän alentamista
- investointivähennyksistä luopumista ja
- investointitalletuksen verovapauden poistamista.

Yritysverotuksen uudistamistoimikunnan vuodelta 1987 peräisin olevassa mietinnössä todetaan, että ”investointivarausjärjestelmälle on olemassa perusteita vain, jos järjestelmää

voidaan pitää tehokkaana suhdannepolitiikan keinona”.

Edelleen ”investointivarausjärjestelmä talletusmenettelyineen ja talletusten nostolupamenettelyineen on hallinnollisesti raskas, ja lain soveltamisessa on tullut esille lukuisia tulkinta-ongelmia”.

Toimikunta ehdottaakin, että investointivarausjärjestelmästä luovutaan.

Edellisessä vastaavassa hallituksen esityksessä (HE n:o 113/1988 vp.) todetaan perusteluissa, että ”ei voida osoittaa, että järjestelmän tehokkuus olisi erityisen hyvä.”

Me katsomme, että investointivarausjärjestelmästä tulisi luopua.

Ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

investointivarauslain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *säädetään:*

1 §

Tällä lailla kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1978 annettu investointivarauslaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1989

Esko Seppänen

Timo Laaksonen

II

Hallituksen esitys investointivarauslaiksi on sisällöllisesti sama kuin viime syksynä eduskunnassa yksivuotisena hyväksytty laki. Aikaisempaan investointivarauslakiin tehdyt varsinkin pieniä yrityksiä koskevat heikennykset on siten tarkoitus saattaa pysyvästi voimaan.

Investointivarausjärjestelmä on yrityksille joustava ja tehokas keino tuloksentasaukseen

sekä investointien pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen toteuttamiseen. Keskustan eduskuntaryhmä pitääkin välttämättömänä, että järjestelmää kehitettäisiin ja sen pienyrityksiä syrjiviä epäkohtia korjattaisiin.

Pienten yritysten mahdollisuudet tehdä investointivarauslaiksi ovat olleet suuria yrityksiä heikommalla. Tänä vuonna tilanne entisestään

huonontuu, kun hallituksen ajamat muutokset pannaan täytäntöön. Etenkin varaukselle asetettu 30 000 markan vähimmäismäärä rajaa huomattavan osan pienyrityksiä ja ammatinharjoittajia järjestelmän ulkopuolelle. Yrityksen verotettavan voiton tulee olla vähintään 150 000 markkaa, ennen kuin investointivarausta voidaan tehdä.

Keskustan eduskuntaryhmä edellyttää, että pieniä yrityksiä ja ammatinharjoittajia syrjivät säännökset korjataan. Ehdotammekin investointivarausten ylärajan nostamista 30 prosentiksi tilikauden voitosta ennen varausta ja veroja sekä varauksen alarajan laskemista 10 000 markkaan.

Hallitus perusteli alarajan asettamista lähinnä varausjärjestelmän monimutkaisuudella ja hallinnollisella raskaudella. Ongelma olisi voitu ja voidaan ratkaista pieniä yrityksiä syrjimättäkin. Pienet investointivaraukset tulisi mielestämme vapauttaa kokonaan talletusvelvollisuudesta. Jos pienistä varauksista ei tarvitsisi lainkaan tehdä investointitalletusta, järjestelmää voitaisiin huomattavasti keventää ja samalla turvata myös pienyrityksille investointivarausjärjestelmän edut.

Verouudistuksen yhteydessä hallitus lakkautti tutkimusvähennyksen. Samanaikaisesti tutkimus- ja kehitystyön tukea leikattiin myös heikentämällä investointivarausten käyttömahdollisuuksia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Pidämme kansantalouden kannalta välttämättömänä, että yritysten kehittämistyötä jär-

kevin keinoin tuetaan myös verotuksellisesti. Ehdotamme, että investointivarausten käyttömahdollisuudet yritysten tutkimus- ja kehittämishankkeisiin palautettaisiin vuonna 1988 voimassa olleen lain mukaisiksi.

Verouudistuksen yhteydessä investointivarausten käyttökohteita rajoitettiin määrittelemällä tarkoin laissa ne käyttöomaisuuden hankintakohteet, joihin varausta saa käyttää. Uusi tulkinta on johtamassa siihen, että mm. turvesuon tuotantokuntoon saattamisesta aiheutuvat kustannukset eivät enää olisi hyväksyttävä käyttökohteita. Turvetuotannon luonteen ja sen merkityksen kannalta olisi mielestämme välttämättöntä, että lakiin otettaisiin selkeä säännös oikeudesta käyttää investointivarausta myös turvesuon tuotantokuntoon saattamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Investointivarausta voidaan käyttää tarhaturkiseläinten rehun hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Sama mahdollisuus tulisi mielestämme antaa myös kalanviljelylaitoksille ottamalla käyttökohteiden luetteloon kalanviljelyssä käytettävän rehun hankkimisesta aiheutuvat välttämättömät menot.

Lisäksi ehdotamme, että käyttökohteluetteloon lisättäisiin niin ikään atk-ohjelmien hankinnasta aiheutuneet menot.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

investointivarausrain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1978 annetun investointivarausrain (1094/78) 16 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla (978/79), *muutetaan* 2, 3 ja 5—7 §, 8 §:n 3 momentti, 9—14 §, 15 §:n 3 momentti, 17, 18, 20 ja 21 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § mainitussa 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa, 3 § osittain muutettuna 10 päivänä heinäkuuta 1979 annetulla lailla (611/79), 8 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa, 9 § osittain muutettuna mainitulla 21 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla ja 21 § 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (536/82), sekä *lisätään* lakiin uusi 7 a § ja 19 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3 §

Investointivaraus saa olla enintään 30 prosenttia verovelvollisen tilikauden voitosta sel-

laisena kuin se on ennen varauksen tekemistä ja välittömien verojen vähentämistä. Pienempää kuin 10 000 markan investointivarausta ei kuitenkaan saa tehdä.

Verovelvollisella ei ole oikeutta tehdä investointivarausta siltä tilikaudelta, jonka aikana

hän on käyttänyt investointivarausta tai nostanut investointitalletuksen. *Tämän estämättä saadaan investointivaraus kuitenkin tehdä, jos investointivarausta on käytetty yksinomaan kotimaassa tapahtuvasta tutkimus- ja tuotekehitystoiminnasta aiheutuviin menoihin.*

5 §

Investointitalletuksen suuruus on 50 prosenttia investointivarauksen määrästä. *Talletusta ei kuitenkaan tehdä 60 000 markkaa pienemmistä investointivarouksista.*

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

6, 7 ja 7a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

8 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, saadaan investointivarausta kuitenkin käyttää *tutkimus- ja tuotekehitystoiminnasta aiheutuviin menoihin kahden vuoden ja muihin 9 ja*

10 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin viiden vuoden kuluttua edellisen käyttöajanjakson päättymisestä taikka, jollei käyttö lupaa tai käyttövelvoitusta ole annettu, sen tilikauden päättymisestä, jolta investointivaraus tehtiin.

9 §

Investointivarausta saadaan käyttää:

(1—4 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

5) tarhaturkiseläiten *sekä kalanviljelyssä käytettävän rehun hankkimisesta* aiheutuviin välittömiin menoihin;

6) *turvesuon tuotantokuntoon saattamisesta aiheutuviin kustannuksiin; sekä (uusi)*

7) *atk-ohjelmien hankinnasta aiheutuviin menoihin. (uusi)*

10—15 ja 17—21 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1989

Esko Aho

Tytti Isohookana-Asunmaa

Hannu Tenhiälä

Matti Maijala

Kalevi Mattila